

Til lovforslag nr. L 42. Betænkning afgivet af arbejdsmarkedsudvalget den 19. november 1980

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v.

(Regulering af arbejdsløshedsdagpenge og efterløn, feriedagpengeordning, forhøjelse af ventetiden for ret til dagpenge, smidiggørelse af arbejdsformidlingen, arbejdsgiverbetaling m. v.)

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder haft samråd med arbejdsministeren.

Udvalget har desuden stillet en række spørgsmål til arbejdsministeren og forsvarsministeren, som disse har besvaret skriftligt.

Udvalget har endvidere modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra:

AC Akademikernes Centralorganisation,
Byggefagenes Samvirke,
Dansk Arbejdsgiverforening,
Dansk Merkonomforbund, Merkonomernes Arbejdsløshedskasse,
Dansk Socialrådgiverforening, arbejdsløshedsudvalgene under,
Dansk Typograf-Forbund, arbejdsløshedsudvalget,
Danske Vognmænds Arbejdsgiversammenlutning,
De Uddannelsessøgendes samarbejdsudvalg,
Den keramiske Industris Arbejdsløshedskasse i Danmark,
Erhvervsprogligt Forbund, erhvervsproglig arbejdsløshedskasse,
Faglig Ungdom i Hillerød,
Foreningen af Arbejdsløse Magistre,
Forretningsudvalget for Værnepligtige menige,
Forretningsudvalget for Værnepligtige Sergenter og Sergentelever,
FTF Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd,

Landsforeningen Danske Klubfolk, København,
Landskontaktudvalget for Civil Værnepligt,
Landssammenslutningen af Hospitalslaboranter,
Landstalsmandsudvalget for CF, LU, Landsudvalget for snedker-tømrer, lærling og ungdom, afd. 45/46,
Lærerstuderendes Landsråd,
Lærilingenes og ungarbejdernes Landsorganisation,
Pædagogisk Kartel,
Radiotelegrafistforeningen af 1917,
VVS-Ungdoms landsledere,
Værnepligtige Talsmænd, flyvepladsen, Karup og
Værnepligtige Talsmænd, Kontrol- og Varslingsgruppe, flyvevåbnet.

Udvalget har drøftet lovforslagets konsekvenser for hjemsendte værnepligtige. Arbejdsministeren har over for udvalget understreget, at ændringen i § 1, nr. 9, om medlemskab af en arbejdsløshedskasse fra 6 måneder til 1 år for opnåelse af dagpengereget har til formål generelt at sikre en højere grad af tilknytning til arbejdsmarkedet for alle lønmodtagergrupper, der ønsker at forsikre sig. I denne forbindelse har arbejdsministeren understreget, at lovforslaget ikke ændrer ved den særlig gunstige regel for værnepligtige om, at værnepligtstiden betragtes som arbejde i henseende til optjening af dagpengereget. Arbejdsministeren har samtidig udtrykt for-

ståelse for den situation, der kan opstå for de formentlig meget få værnepligtige, der som arbejdssøgende ved hjemsendelsen måtte mangle en kortere periode i at have optjent dagpengere, og vil derfor anmode arbejdsformidlingen om at gøre en særlig indsats for at skaffe denne gruppe arbejde.

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets, det radikale venstres og centrum-demokraternes medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* uændret.

Et *mindretal* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) har ved tidligere ændringer af loven og i forbindelse med finanslovforslaget for 1981 fremsat en række forslag til ændring af loven, der vil medføre væsentlige besparelser i statens udgifter. Det er mindretallets ønske at arbejde på gennemførelse af disse besparelser i indeværende folketingssamling, men mindretallet har af hensyn til dette lovforslags hastende karakter afstået fra ved denne lejlighed at fremsætte disse omfattende ændringsforslag.

Herefter indstiller mindretallet lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) udtaler:

Arbejdsministeren har gjort det igen.

Trods vedholdende kritik for at bunkebrylluppe sig igennem med vidt forskellige ændringer i arbejdsløshedsloven samlet i ét lovforslag – se fremskridtskritikken i f. eks. Folketingstidende 1978–79, tillæg B, spalte 1121, og i 1979–80, 2. samling, tillæg B, spalte 819 og 889 – har ministeren nu på ny gjort denne parlamentariske taktik til sin kendingmelodi.

Det saglige modsvær er nu som tilforn fremskridtsændringsforslag, der dels fjerner tilbageskridtene i ministerforslaget – 5 af ministerens 23 forslag – dels gør fremstød for yderligere at forbedre de positive islet (18 af de 23).

Herefter indstiller mindretallet lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag.

Et *tredje mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) finder, at dette lovforslag bygger på den fejlagtige antagelse, at der

finder et misbrug sted af dagpengene fra de lediges side. Mindretallet finder ligeledes, at lovforslaget især rammer den ungdom, der i forvejen svigtes for tiden, i og med at den økonomiske politik tilrettelægges sådan, at der i 1984, hvis den førte politik fortsættes, vil være 253.000 ledige ifølge finansministerens budgetregørelse. Lovforslagets hovedtendens er, at det skal blive sværere at komme ind i dagpengesystemet, hvilket i sig selv er katastrofalt, fordi ledigheden for tiden stiger og det arbejde, de ledige i stedet skulle have, ikke findes, hvorfor der kun bliver den mulighed tilbage, at de ledige skal frekventere bistandskontorerne, der i forvejen er overbebyrdet med arbejde, og som i øvrigt også har fået nedskårne budgetter.

Lovforslaget vil medføre, at generationer af unge oplæres til at modtage bistandshjælp fremfor at få den nødvendige tilknytning til fagbevægelse og arbejdsformidling, hvor de kan tilbydes kurser nyskoling og eventuelt arbejde.

Mindretallet har stillet ændringsforslag, der betyder, at regulering af dagpengene føres tilbage til den form, der var gældende før decemberforliget dvs. regulering 2 gange årligt efter stigning på arbejdsmarkedet, ændringsforslag, der fastholder ½ års medlemskab som grundlag for dagpengere, og ændringsforslag, der fastholder gældende særegler for nyuddannede samt for værnepligtige og civile værnepligtige. Mindretallet erkender, at § 85 a har givet problemer for en del lønmodtagere, specielt for løsarbejdere, og har derfor stillet ændringsforslag til opblødning af § 85 a og finder, at den for andre grupper bør fastholdes.

Mindretallet advarer imod, at unge på beskæftigelsesarbejder ikke skal have overenskomstmæssig løn, fordi dette kan medføre, at fagbevægelsens stilling til beskæftigelsesarbejder ændres i negativ retning. Derfor er der stillet ændringsforslag, der fastholder gældende regler.

Mindretallet indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag. Hvis disse ikke vedtages, er indstillingen forkastelse af lovforslaget.

Et *fjerde mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) udtaler:

Dette lovforslag har intet med bekæmpelse af misbrug af arbejdsløshedsdagpenge at gøre.

re. Tværtimod har Dansk Arbejdsgiverforening haft held med en sabotage af de utilstrækkelige forsøg på at begrænse arbejdsgivernes misbrug ved virksomhedslukninger mellem jul og nytår og ved visse helligdage.

Der er tale om simple besparelser vendt mod de arbejdsløse og i overensstemmelse med regeringens målsætninger i »Budgetredegørelse 1980« (s. 199-200):

»Det er imidlertid kun muligt at sikre ovennævnte indkomstudsigter for de beskæftigede i den private sektor, hvis stigningerne i det offentlige udgifter begrænses kraftigt. Det er nødvendigt at spare på det offentlige køb af varer og tjenester til forbrug og investeringer, lønninger til offentligt ansatte samt indkomstoverførsler, herunder arbejdsløshedsdagpenge.«

Mindretallet har stillet og tiltrådt en række ændringsforslag, der skal fjerne angrebene på de arbejdsløse og forbedre deres forhold.

Mindretallet indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag. Hvis disse ikke vedtages, vil mindretallet indstille lovforslaget til forkastelse ved 3. behandling.

Ændringsforslag

Til § 1

Af et *mindretal* (Glistrup (FP) og Lawaetz (FP)):

1) Nr. 2, affattes således:

»2. § 11, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Arbejdsformidlingskontorenes udgifter afholdes af staten.«

2) Nr. 3 affattes således:

»3. § 11, stk. 3, 4 og 5 ophæves.«

Af et *mindretal* (Tyroll (VS)):

3) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»§ 01. I § 41, stk. 1, nr. 3, affattes *litra c* således:

»c) har gennemført en uddannelse, herunder opfyldelsen af den almindelige undervisningspligt, af mindst 18 måneders varighed, når begæring om optagelse fremsættes inden 2 uger efter uddannelsens afslutning, eller
«.

Af et *mindretal* (Lilli Gyldenkilde (SF)):

4) Nr. 4 udgår.

Af et *mindretal* (Tyroll VS)):

5) Nr. 6 affattes således:

»6. § 47 ophæves.«

Af et *mindretal* (Lilli Gyldenkilde (SF)):

6) Nr. 6 affattes således:

»6. § 47 affattes således:

»§ 47. Dagpengene kan højst fastsættes til et beløb, der for en uge svarer til 100 pct. af ugeløn ved fuld, sædvanlig arbejdstid med den af Danmarks Statistik offentliggjorte timefortjeneste (inkl. dyrtidstillæg, men bortset fra alle andre tillæg) for alle faglærte arbejdere i København i nærmest forudgående januar kvartal ved fastsættelsen pr. 1. januar og nærmest forudgående juli kvartal ved fastsættelsen pr. 1. juli. Beløbet afrundes til nærmeste hele kronebeløb.«

Af et *mindretal* (Enggaard (V), Jens Peter Jensen (V), Grethe Fenger Møller (KF) og Ninn-Hansen (KF)):

7) I den under nr. 6 foreslåede affattelse af lovens § 47, stk. 1, 1. pkt., ændres »jfr. stk. 2-4« til: »jfr. stk. 2-3«.

8) I den under nr. 6 foreslåede affattelse af lovens § 47, stk. 3, 1. pkt., ændres »1. april og 1. oktober« til: »1. marts«, og »henholdsvis nærmest forudgående januar måned og juli måned« ændres til: »nærmest forudgående januar måned«.

9) I den under nr. 6 foreslåede affattelse af lovens § 47 udgår stk. 4.

Af et *mindretal* (Tyroll (VS)):

10) Nr. 7 affattes således:

»7. I § 51 ophæves stk. 1-3, og i stedet indsættes:

»Dagpengene fastsættes til et sådant beløb, at det for en uge svarer til en ugeløn ved fuld, sædvanlig arbejdstid med den af Danmarks Statistik offentliggjorte timefortjeneste beregnet som et gennemsnit for hele landet af lønnen inden for den arbejdsløses fagområde inkl. dyrtidstillæg. Gennemsnitslønnene beregnes hvert kvartal, og dagpengene beregnes altid på grundlag af de senest of-

fentliggjorte lønninger. Beløbet afrundes til nærmeste hele beløb.«

Stk. 4-6 bliver herefter stk. 2-4.«

Af et *mindretal* (Lilli Gyldenkilde (SF)):

11) Nr. 7 affattes således:

»7. I § 51, stk. 1, udgår »9/10 af«.«

12) Nr. 8 udgår.

Af et *mindretal* (Lilli Gyldenkilde (SF) og Tyroll (VS)):

13) Nr. 9 udgår.

Af et *mindretal* (Tyroll (VS)):

14) Nr. 11 affattes således:

»11. I § 54 udgår ordet »erhvervsmæssig«, og ordene »den erhvervsmæssige uddannelses« ændres til: »uddannelsens«.«

Af et *mindretal* (Lilli Gyldenkilde (SF)):

15) Nr. 11 udgår.

Af et *mindretal* (Glistrup (FP) og Lawaetz (FP)):

16) I nr. 11 ændres »1 måned« til: »3 måneder«.

Af et *mindretal* (Tyroll (VS)):

17) Efter nr. 11 indsættes som nyt nummer:

»02. § 55 ophæves.«

Af et *mindretal* (Glistrup (FP) og Lawaetz (FP)):

18) Nr. 12 udgår.

19) Nr. 13 udgår.

20) Nr. 14 udgår.

Af et *mindretal* (Lilli Gyldenkilde (SF)):

21) Efter nr. 14 indsættes som nyt nummer:

»03. I § 63 indsættes som nye stykker efter stk. 1:

»Stk. 2. Et medlem kan uden tab af dagpenge vægre sig ved at overtage et passende arbejde, jfr. stk. 1, når vægringen skyldes problemer med pasning af mindre børn og

medlemmet godtgør at have gjort rimelige forsøg på at skaffe børnepasningsmuligheder.

Stk. 3. Et fuldtidsforsikret medlem, som i øvrigt opfylder de almindelige betingelser for ret til arbejdsløshedsdagpenge, og som har arbejde på nedsat tid i et ansættelsesforhold, hvor arbejdsgiveren har krav på et opsigelsesvarsel, kan uden tab af supplerende dagpenge vægre sig ved at overtage et passende arbejde, jfr. stk. 1, nr. 1, med en længere arbejdstid indtil udløbet af ovennævnte opsigelsesvarsel.«

Stk. 2-5 bliver herefter stk. 4-7.«

22) Nr. 15 udgår.

Af et *mindretal* (Tyroll (VS)):

23) Efter nr. 15 indsættes som nyt nummer:

»04. § 72 ophæves.«

Af et *mindretal* (Glistrup (FP) og Lawaetz (FP)):

24) Nr. 16 og 17 udgår.

25) Nr. 18 affattes således:

»18. I § 85, stk. 1, 3. pkt., ændres ordet »først« til: »sidst«.«

26) Nr. 19 udgår.

Af et *mindretal* (Tyroll (VS)):

27) Nr. 20 affattes således:

»20. § 85 a affattes således:

»§ 85 a. Ved ledighed, som opstår i forbindelse med jul, påske, Kristi himmelfartsdag, 1. maj og grundlovsdag, betaler arbejdsgiveren et beløb, der svarer til det løntab, ledigheden påfører de ansatte.

Stk. 2. Arbejdsdirektøren fastsætter regler herom.

Stk. 3. Uanset ferielovens § 17 b kan arbejdsgiveren ikke bestemme, at de ansatte skal holde ferie i de i stk. 1 nævnte perioder.«

Af et *mindretal* (Lilli Gyldenkilde (SF)):

28) Nr. 20 affattes således:

»20. I § 85 a indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. En arbejdsgiver skal dog ikke betale et beløb efter stk. 1 for ansatte, der er tiltrådt i virksomheden inden for de sidste 3 måneder forud for den af arbejdsdirektøren i medfør af stk. 3 fastsatte dato for ledighedsindtræden.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.««

29) Nr. 21 udgår.

Af et *mindretal* (Glistrup (FP) og Lawaetz (FP)):

30) Nr. 22 affattes således:

»22. I § 98, stk. 1, 2 og 4, udgår ordene »inden 4 uger«.«

31) Nr. 23 affattes således:

»23. I § 99, stk. 1 og 2, udgår ordene »inden 4 uger«.«

Til § 2

Af et *mindretal* (Lilli Gyldenkilde (SF) og Tyroll (VS)):

32) I stk. 2 udgår »9 og«.

Af et *mindretal* (Lilli Gyldenkilde (SF)):

33) I stk. 3 udgår »4-6,«.

34) I stk. 3 udgår sidste punktum.

Til § 3

Af et *mindretal* (Lilli Gyldenkilde (SF) og Tyroll (VS)):

35) Stk. 1 udgår.

Af et *mindretal* (Enggaard (V), Jens Peter Jensen (V), Ninn-Hansen (KF) og Grethe Fenger Møller (KF)):

36) I stk. 1 udgår ordene »inden den 21. oktober 1980« og erstattes med: »senest dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende«.

Af et *mindretal* (Lilli Gyldenkilde (SF)):

37) Stk. 2 udgår.

Bemærkninger

Til nr. 1

Samfundets udgifter til arbejdsløshedsbe-

kæmpelse bør ikke specielt belaste de lokalområder, der er særligt arbejdsløshedsramt. Dertil kommer, at det kun giver ekstra gold administration at fordele udgifter mellem flere kasser, som alligevel til syvende og sidst alle må hente deres penge op af skatteydernes lommer.

Til nr. 2

Konsekvens af ændringsforslag nr. 1.

Til nr. 3 og 14

Det skal være nemmere for de unge at få en tilknytning til arbejdsmarkedet. Derfor skal de kunne komme direkte i en A-kasse og en fagforening, når de forlader folkeskolen/undervisningssystemet. De er fuldt understøttelsesberettigede fra den 1. dag.

Til nr. 4, 12, 33 og 34

Ændringsforslagene er en konsekvens af ændringsforslag nr. 6

Til nr. 5 og 10

Ændringsforslagene betyder, at der sikres fuld dækning ved tabt arbejdsfortjeneste. Arbejdsløshedsunderstøttelsen udregnes på grundlag af gennemsnittet - på landsplan inden for vedkommendes faglige område.

Ved den skitserede beregningsmåde vil nogen få en lille overdækning, andre en tilsvarende underdækning.

Til nr. 6

Maksimumsbeløbet forhøjes til det tal, der svarer til en gennemsnitsløn for en faglært arbejder.

Samtidig fastholdes regulering af taksterne to gange årligt, beregnet efter stigninger på arbejdsmarkedet.

Til nr. 7-9

De tre foreslåede ændringer i § 47 medfører, at beregningsgrundlaget for dagpengene reguleres én gang om året. De nuværende automatiske reguleringer vil dels modarbejde forsøg på at dæmpe lønudviklingen og dels være uforenelige med såvel arbejdsmarkeds- politiske som udgiftspolitiske målsætninger.

Bet. o. lovf. vedr. arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v.

Til nr. 11

Dagpengene skal udgøre 100 pct. af tidligere optjent løn, men kan dog ikke overstige maksimumsbeløbet som foreslået i mindretallets ændringsforslag nr. 6. Såfremt ændringsforslaget vedtages, vil eventuelle nødvendige konsekvensændringsforslag blive fremsat til 3. behandling.

Til nr. 13

Ved ændringsforslaget sker en fastholdelse af ½ års medlemskab før dagpengeret.

Til nr. 15

Unge ret til dagpenge umiddelbart efter færdiggørelse af uddannelse fastholdes.

Til nr. 16

Det er særdeles usundt, at nyuddannede allerede efter en måneds forløb kan leve på understøttelse.

Til nr. 17 og 23

26-ugers reglen fjernes, så ingen ryger ud af A-kassen på grund af, at det ikke er muligt at få et arbejde, der passer den arbejdsløse.

Til nr. 18, 19, 20 og 24

Feriepengeordningen er i vore dage en fjollet umyndiggørelse af lønmodtagerne. Den skal afskaffes – ikke udvides til større områder.

Ændringsforslagene nr. 18, 19 og 20 er konsekvensændringer af ændringsforslag nr. 24.

Til nr. 21

Ad det foreslåede stk. 2: Da regeringen har forhindret kommunerne i at sørge for det fornødne antal daginstitutioner via sparecirkulærerne, bør kvinder ikke kunne idømmes karantæne på grund af manglende børnepasningsmuligheder.

Ad det foreslåede stk. 3: Forslaget indebærer, at frigørelsesattestcirkulæret bliver overflødig, og sikrer, at de, der arbejder på deltid – men som står fuldt til rådighed – kan hæve supplerende dagpenge.

11 Udvalgenes betænkninger m.m. (undt. finans- og tillægsbev. lovforslag).

Til nr. 22

Ændringsforslaget fastholder den oprindelige tilstand og forhindrer yderligere overflytninger til andre fagområder.

Til nr. 25

Den af regeringen foreslåede regel gør det kaotisk og uoverskueligt for borgeren, der foretager en delbetaling under ét af kildeskat og arbejdsgiverbidrag. Betaleren vil – på grund af rente- og strafferegler – have størst interesse i, at kildeskatten dækkes forlods. Overensstemmende hermed er nærværende ændringsforslag.

Til nr. 26

Fremskridtspartiet er imod regeringens ensidige rentefradragsangreb og finder det i al fald sprøjteforkert at gennemføre en særdeles omtvistet skatteregel i et arbejdsmarkedsforslag. For ikke at få forvridninger og for at undgå kompliceret skatteadministration må særlovsundtagelser fra rentefradragsreglen i al fald undgås.

Til nr. 27

Arbejdsgiveren skal betale løn til de ansatte, når de lukker en virksomhed i forbindelse med højtiderne. Dette er et skridt på vejen til at bekæmpe arbejdsgivermisbruget af dagpengesystemet.

Til nr. 28

Ændringsforslaget fastholder, at arbejdsgivere, der fyrer folk, der har været ansat mere end 3 måneder, skal betale de 40 timers understøttelse, men lempes for de arbejdsgivere, der på grund af bestemmelsen lader være med at ansætte folk op til jul og påske osv., typisk områder, hvor tjenere, servitricer og andre løsarbejdergrupper netop har fået beskæftigelse på grund af højtiderne.

Til nr. 29

Ændringsforslaget afskaffer bemyndigelse til arbejdsdirektøren til i samarbejde med landsarbejdsnævnet at fastsætte lønvilkår for unge på beskæftigelsesarbejde.

Til nr. 30

Retsfortabelse for borgeren over for det offentlige som følge af klagefristens overskridelse er af det onde. Det bemærkes, at 4 ugers fristen i § 98, stk. 3, er opfattet som alene at angå klagemål rejst af kassen.

Til nr. 31

Retsfortabelse for borgeren over for det offentlige som følge af klagefristens overskridelse beror på urimelig analogislutning fra civilprocessens regler om sager mellem to borgere.

Til nr. 32 og 35

Ændringsforslagene er en konsekvens af ændringsforslag nr. 13.

Til nr. 36

Forslagsstillerne mener ikke, der bør lovgives med tilbagevirkende kraft.

Til nr. 37

Ændringsforslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 15.

Aage Andersen (S) Bakholt (S) Demsitz (S) Hans Jørgen Jensen (S)

Søren B. Jørgensen (S) fmd. Kaj Poulsen (S) Taanquist (S) Bolvig (RV) Enggaard (V)

Jens Peter Jensen (V) Grethe Fenger Møller (KF) nfmd. Ninn-Hansen (KF)

Arne Melchior (CD) Lilli Gyldenkilde (SF) Tyroll (VS) Lawaetz (FP) Glistrup (FP)

Partierne KrF og DR var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget.